ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ޕްރިޒަން ފެސިލިޓީއާއި ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ބޭސްފަރުވާގެ ޚިދުމަތު ރިޕޯޓު

ތަޢާރުފު:

މި ކަރުދާހަކީ މި ކޮމިޝަނުގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ތަޙުޤީޤު ކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ކޮމިޝަނުގެ 194(5) (7 ޖެނުއަރީ 2022 - 11 ޖެނުއަރީ 2022)ވަނަ ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޖަލު ބަންދުގައި ގެންދާ ޕްރިޒަން ފެސިލިޓީގެ ބަންދުމީހުންގެ މައްސަލަތަކަށް ކޮމިޝަނުގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން ޑިޕާޓްމަންޓުން ތަޙުޤީޤުކޮށް މައްސަލަތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާއި، އެ ނިޔަތުން ދިމާވެދާނެ ފަލަތާތަކާއި ފެސިލިޓީގެ ބަންދުމީހުންގެ ޙައްޤުތަކާ އުސޫލުތައް ދެނެގަތުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ކަރުދާހެކެވެ.

މީގެ އިތުރުން، ޖަލުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ފެސިލިޓީގެ ސަލާމަތާ ހިފެހެއްޓުން ރިޢާޔަތްކުރުން އަދި ސަލާމަތީ މިންގަނޑާ ބެހޭގޮތުން ސިޔާސަތު ފެސިލިޓީގެ ބޭރުގެ އިސްތިރާތީޖީ ހުރުމާއިޖެހޭ ފެސިލިޓީން ލިބިދޭ ޚިދުމަތުގެ ފުރުޞަތު ނުލިބިގެންދާ މައްސަލައަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤުތަކުން ފާހަގަވެފައިވާތީއާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ޚިދުމަތުގައި ބައިވެރިވުމާއި ފެސިލިޓީއެއް ޖަލުގައި އަދަބުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް އުސޫލަކާ ހިލާފަށް ނުވަތަ ޖަލުކުރެވުނު ކުރުމުން ޖެނެރަލްޕްރިޒަން ބޭރުން ނިންމުމަށާ ގުޅިގެން ރިހެބިލިޓޭޝަން ޚިދުމަތް ފެސިލިޓީއަށް ވަކިކުރުމުން ހުރަހެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުމަށް އިންކާރުކުރުން ހިމަނާފައިވާ މިކަންކަމުގެ ރިޢާޔަތްކުރެވޭނެއެވެ.

އެހެންކަމުން، މިގޮތުން އަދަބުކުރުމަށް ގެންދެވޭ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު އަދި އުސޫލުތަކުގައި ފެސިލިޓީގެ ބަންދުމީހާގެ ކަންކަން ހިނގަމުންދާ ގޮތް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ނުބައިން ބެލުމަށް ކަންކަމާ ގުޅިގެން މި ކަރުދާހުގައި ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.

މަޤްޞަދު:

މި ކަރުދާހުގެ މަޤްޞަދަކީ، ޖަލު ބަންދުން ގެންދާ ޕްރިޒަން ފެސިލިޓީގެ ބަންދުމީހުންނަށް އުސޫލަކީ ކޮބައިކަން ދެނެގަތުން، އަދި އުސޫލުތަކާ ގުޅިގެން ފެސިލިޓީން ލިބިދޭ ޚިދުމަތުގެ ފުރުޞަތު ފެސިލިޓީ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކުގައި އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމަށް ބާރުއަޅާފައެވެ.

މި ކަރުދާހުގެ ބޭސްކުރެވިފައިވާ ރިފަރެންސްތަކާއި މަސްދަރުތައް:

މި ކަރުދާހުގެ ބޭސްކުރެވިފައިވާ ފެސިލިޓީގެ ބަންދުގެ ކަންކަން ބައްލަވާލައްވާ އަށްނަނބަރު 2 (ދޭއް) ޤާނޫނާއި، 3 (ތިނެއް) ގަވާއިދާއި، 1 (އެކެއް) އުސޫލު އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ރިފަރެންސްތައް ހިމެނެއެވެ.

- ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު)
- ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)
- ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-80 (ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ސަލާމަތާ މިންގަނޑު ބަލައިބެލުމުގެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު)
- ގަވާއިދު ނަންބަރު R-79/2020 (ފެސިލިޓީއާއި، ކަނޑުގެ ތުރާގުތަކުގައި ހުއްދަކުރެވޭ މިންގަނޑާއި، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ ބައިވެރިބަންދުގެ މީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާއި އިންތިޒާމްތަކާބެހޭ ގަވާއިދު)
- ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-86 (ޕެރޯލް ގަވާއިދު)

މ. ރަނބިޖަހުރާ (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މަޖީދީމަގު (20337)، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ހޮޓް ލައިން ނަންބަރު: 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

2

- އެސް.އޯ.ޕީ ނަންބަރު MFP/SOP/32 (މާފުށި ޖަލުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރ)

ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުންދާ ގާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދު އަދި އުސޫލުތަކުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

- ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު)ގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ޤައިދީންގެ ބޭނުމަކާއި ފިރިހެން ޤައިދީންގެ ޞިއްޙީ ބޭނުމުގެ އިންތިޒާމު ޖަލުގައި ހަމަޖެއްސުމަށް ހުންނަންވާނެކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ. މި މާއްދާގައި ޖަލުން ދިނުމަށްޓަކައި އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ޤައިދީންގެ ބޭނުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމުގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓާކަމުގެ މަޤްޞަދަކީ ޤައިދީން ހ. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ދެވޭގޮތަށް އެތަން ހާލަތުގައި ޖަލުން ހ. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދިނުމަށް ފުރުޞަތު ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އޭގެއިތުރުން، ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާއަށް ބަލައިގެން ބޭނުންތައް މަޖުބޫރުކުރަނު ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

- ފިރިހެން ޤައިދީންނާއި ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ބޭނުމަށް ގެނުއުމުން ރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުންދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ 97 ވަނަ މާއްދާ އާއި 150 ވަނަ މާއްދާއިން ބާރުލިބިގެން އެކުލަވާލައި އަމަލުކުރަމުންދާ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-80 (ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ސަލާމަތާ މުނާސަބު ބަހައްޓައިދޭނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު)ގައި ބައްލަވާފައިވާ މިންގަނޑު އެއްގޮތަކަށް ގޮތްތަކުގެ ވަނީއެވެ. އޭގެއިތުރުން، މި ގަވާއިދުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ޖަލުގައި ތިބޭ ފިރިހެން ޤައިދީންނާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ބޭނުމަށް އިސްތިޢުމާލުކުރާ ފެންކަނުވާސް 2 (ދެ) ސެންޓިމީޓަރގެ ފާސިލާ ހުންނަން ޖެހޭނެކަމާއި، އަދި މީހުންގެ ބޭނުމަށް ފެންކަނުވާސް ބޭނުމުގައި ނުވަތަ 2 (ދެ) އިންޗަށްވުރެ ދިގު ނުވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު ހުންނަން ޖެހޭނެކަމާއި، މަދުވެގެން ފެންކަނުވާސް ބޭނުމުގައި ނުވަތަ 2 (ދެ) ސެންޓިމީޓަރގެ ބޮޑު ނުވަތަ ސެންޓިމީޓަރގެ ފާސިލާ ހުންނަން ޖެހޭނެކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި މި ގަވާއިދާ ޚިލާފުވާ ފިރިހެންނާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތައް ބަލައި، އެ މީހުންނަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޑިސިޕްލިނަރީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ފިޔަވަޅު އެޅުންކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ.

- އަދި މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ 97 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)އާއި ޖަލުތެރޭގައި އަދާކުރާ ބައެއްޗެހި ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންގަނޑާ ހަމަޖެހޭ ފިރިހެން ޤައިދީންގެ އަމަލުތައް ބައެއްޗެހި ޖަލުކުރެވިދާނެ ކަމެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މާއްދާއެކެވެ. މި ޤާނޫނުގެ އެއްވެސް މާއްދާއެއްގައި ބަލަހައްޓަން އަދާކުރާ މިންގަނޑުތަކާއި ހިފެހެއްޓުމުގެ ތެރެއިން ބައިނަލްއަޤްވާމީ ބާރުވެރިކުރުމާއި ނުފެންނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ޤައިދީންގެ ސަލާމަތީ މިންގަނޑުތަކާއި ބެހޭގޮތުން ހިފަހައްޓާ ޖަލުކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ ބާރު ދިނުމުގެ ބޭނުންތަކެއް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

- މިގޮތުގެ މަތިން، ޕެރޯލްގެ ފުރުޞަތުން އަދި ހަރަކާތްތަކާއި މިހާރުގެ ޕެރޯލް ބޭނުން ގޮތުން ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރާނެ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ޖަލުގައި ހުރިހާ ޤައިދީންގެ ސަލާމަތާ ހުރި ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ 135 ވަނަ މާއްދާގައާއި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-86 (ޕެރޯލް ގަވާއިދު)ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-80 (ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ސަލާމަތާ މުނާސަބު ބަހައްޓައިދޭނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ސަލާމަތާ މުނާސަބުކަމުގެ ގޮތުގައި ޖަލުގައި ތިބޭ ފިރިހެން

ޤައިދީންނާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ބޮލުގެ އިސްތަށިގަނޑު 2 (ދެ) ސެންޓިމީޓަރުން ދިގުނުކޮށް ބެހެއްޓުމަށް ބާރުއަޅާފައިވާކަމީ، ޤާނޫނު ގަވާއިދުގެ ދަށުން ފުރުޞަތުގެ ފުރިހަމަ ދިނުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަން ކަމުއެގޮތުގައި މިކަން ހިފެހެއްޓުމުގެ ފުރިހަމަ އަމިއްލަ ޤާނޫނު ނިޒާމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

- ހަމައެއާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ 74 ވަނަ މާއްދާގައި ޤައިދީންނަށް ލިބެންޖެހޭ ކަމަށް 69 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން، އެމީހުންގެ ސިއްޙަތުގެ މައްސަލަ ބެލޭނެ މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް އެމީހުންނަށް ދިނުން ޔަޤީންކޮށްދީ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ބަލަހައްޓާފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-80 (ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންގެ ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ބަހައްޓަންޖެހޭ ގޮތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ސިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭނެ ގޮތުގައި ޖަލުގައި ޑޮކްޓަރުން ޤައިދީންނާއި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހުންގެ ބޮލުގެ އިސްތަށިގަނޑު 2 (ދެ) ސެންޓިމީޓަރުން ދިގުނުކޮށް ބަހައްޓަންޖެހޭނެކަމަށް ބާރުއަޅާފައިވާކަމީ، މި މާއްދާ ހިމެނޭ ބާބުގައި އެއީ ސިއްޙީ މައްސަލަތައް ކަމުގައި ބެލުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތުމުން، އެގޮތަށް ޤައިދީންނަށް އިމުގެ އިންސާނިއްޔަތު ނިގުޅުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނުގެ 109 ވަނަ މާއްދާއިން ބާރުލިބިގެން އެކުލަވާލައި އަމަލުކުރަމުންދާ އެސް.އޯ.ޕީ ނަންބަރު MFP/SOP/32 (މާފުށި ޖަލުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްގެ ސްޓޭންޑަރޑް އޮޕަރޭޓިންގ ޕްރޮސީޖަރ)އަކީ ޤައިދީން ޖަލުގައި ހުރިކަމާ މުއްދަތުގައި ކުށްކުރުމުން ދުރުހެލިކޮށް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ރުޖޫޢަވުމަށް ތައްޔާރުކުރުމުގެގޮތުން، ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ހިންގުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލާފައިވާ އެސް.އޯ.ޕީއެއްކަމެވެ. މި އެސް.އޯ.ޕީގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އަދި 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1)ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ޤައިދީއަކު ބޭރަށް ނުކުމެ ކުރާ ހަރަކާތްތަކުގައި ޝާމިލުކުރުމުގެ ހ ޤައިދީއަކު ބައިވެރިވެފައިވާ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމް ވަކިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަމުގައި ފާހަގަކުރަމެވެ.

މި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތައް

މި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލަތަކަށް ބަލާއިރު ޖުމުލަ ނުވަތަ ގަދަކަމުން ޤައިދީއެއްގެ ބޮލާއި އަދި އުކާލުމުގެ ދާޑިގައި ޤައިދީއަކަށް އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނާ ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނަށް ބަލައިގަނެފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، މާފުށި ޖަލުގައި ކުރިއަށްގެންދާ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރަމުންދާ ޤައިދީއެއްގެ ނިކަމެތިކަމުގައި ގޮތަކުން ބޭނުމަކަށް މުޖުތަމަޢު ކުށްތަކުން ދުރުކޮށް އަދި ބޭނުމަކަށް އިންކާރުކުރާނަމަ ރިހެބިލިޓޭޝަން ފުރުޞަތު ގެއްލުވާލަން ބޭނުނުކުރާ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.

ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގައިޑްލައިންތަކާއި އެއްގޮތަށް ބަލައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަވާޢިދުތަކުގައި އަމަލުކުރާ އުސޫލު

ހ. ޖަނބުމާގެ (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މަޖީދީމަގު (20337)، މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ. ޕޯސްޓް ބޮކްސް ނަންބަރު: 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

• އ.ދ. ގެ ސްޓޭންޑަޑް މިނިމަމް ރޫލްސް ފޯ ދި ޓްރީޓްމަންޓް އޮފް ޕްރިޒަނަރސް (މަންޑޭލާ ރޫލްސް)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ބަންދުގެ އިސްތިންޖާއި ފުރިހަމަ ކޮށްދިނުމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ސާފުތާހިރު ގޮތުގައި ބެހެއްޓުމާއި ބަދަލުކުރުމަށް ސާފުތާހިރު ވަސީލަތްތައް ލިބިދިނުމާއި ގުޅޭ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި، ޖަލުތަކުގެ ޙާލަތަށް ބަލާއިރު ޤައިދީން ބަންދުކުރާ ކޮޓަރިތަކުގައި ޤައިދީންނަށް ބޭނުންވާ ވަރަށް ލިބެން ނެތުމުން ސާފުތާހިރު ވަސީލަތްތައް ބަދަލުކޮށްދީފައިވާކަމެއް ނުފެނެއެވެ.

• ސާފުތާހިރުވުމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާއި ޤައިދީންގެ އަމިއްލަ ސާފުތާހިރުކަން ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކަށް އެސޯސިއޭޝަން ފޯ ދަ ޕްރިވެންޝަން އޮފް ޓޯޗަރ (އޭ.ޕީ.ޓީ) އިން ދަތުރުކުރައްވާ ގޮތުގައި ޤައިދީންނާއި ބައްދަލުކޮށްފައި ވެސް މިފަދަ ބޭނުންތައް ހަމަޖެހިފައި ނުވާކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ބަނދު ކޮޓަރިތަކުގައި ޤައިދީންނަށް ދޫކުރެވޭ ސާފުތާހިރު ވަސީލަތްތައް ލިބިދިނުމުގައި ހަމަޖެހިފައިވާ ނިޒާމު ފުރިހަމަ ނޫނެވެ.

• އަދި ޖަލުތަކުގައި މަސްދަރު ނުވަތަ ފަސޭހައިން ލިބެން ހުރި ސާފުތާހިރު ވަސީލަތްތަކެއް ހަމަޖެހިފައި ނުވުމާއި، ގިނަ ޤައިދީން އަމިއްލައަށް ގަންނަން ޖެހިފައި ވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ދޫކުރެވޭ ވަސީލަތްތައް ބަލައިގަތުމަށް ނިޒާމެއް ހަމަޖެހިފައި ނެތްކަމަށްވެސް ބުނެއެވެ. އަދި، އެކަމާއިގުޅިގެން ހުށަހެޅި ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބެއް ނުލިބިކަމަށް ވެސް ޤައިދީން ފާހަގަކުރިއެވެ.

• އެހެނިހެން ދިމިގުރާތީ ޤައިދީން ބަންދުކުރާ ތަންތަނުގައި އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ވަސީލަތްތަކެއް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން އާއްމުކޮށް ފާހަގަކުރެވޭ ސްޓޭންޑަޑް މިނިމަމް ރޫލްސް ފޯ ދަ ޓްރީޓްމަންޓް އޮފް ޕްރިޒަނަރސް (1978)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުން، ޤައިދީންގެ ސާފުތާހިރުކަމާ ގުޅޭ ފުރުސަތުތައް ދިނުމަށްޓަކައި ދިމާވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ޤައިދީންނަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާއި ފެންގެ ސަޕްލައިގެ ހަމަ ހައްލުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ދިމާކުރެވޭ ވަސީލަތްތަކާއި ފެންގެ ބަދަލުތަކަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް ޤައިދީންގެ ސާފުތާހިރުކަން ދަމަހައްޓަން ޖެހޭކަމަށްވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ޖަލުގެ ނުވަތަ ޤައިދީ ސާފުތާހިރުކަމާ ނުވަތަ ސިއްހަތު ހަމަޖެހުމާ ގުޅޭ ރިޕޯޓުތަކުގައި އެކި ގޮތްގޮތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވަނީ ޤައިދީންގެ ސާފުތާހިރުކަން ދަމަހައްޓަން ނުވަތަ ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް ފަރާތުން ދޫކުރުމުގައި ނިޒާމެއް ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމެއް ނުފެނުނެވެ. ނަމަވެސް ޤައިދީން ފުދޭ ވަރަކަށް އެސެސަރީސް ހޯދުމަށް ފުރުސަތު ލިބިގެން ނުވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

• ނިދުމާއި ބާލީސް ކަހަލަ ތަކެތި ސަރުކާރުން އަދާކުރަމުންދާ ހިދުމަތުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭ ކަމަށާއި މި ގޮތް ކަނޑައަޅާފައި އޮތްކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ އަދި ތަކެތި ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތުމުން ޤައިދީން އަމިއްލައަށް ހޯދަން ޖެހިފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ބާލީހާއި ކޮނބޮޑި ފަދަ ތަކެތި ޤައިދީންގެ އަމިއްލަ ހިދުމަތެއްގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭނެކަމަށް އެހެނަސް ޤައިދީންނަށް ދޫކުރަން ފެނެއެވެ.

މ. ބުރުގާސްމަގު (12 ވަނަ ފަންގިފިލާ)، މާލެ (20337)، ދިވެހިރާއްޖެ. ހޮޓްލައިން: 1424
www.hrcm.org.mv info@hrcm.org.mv 3336539

• ފަރީޤުންގެ ބޭނުންތަކުގައި ނިއުޓްރަލްކަމުގައި ޢަމަލުކުރާ އުސޫލަކުން ބަލާއިރު ސާފުކޮށްދިނުމަށް ނުވަތަ ސިޔާސީ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ އުޞޫލުގެ ބޭނުންކަން ކަރުދާސްތަކުން ފެސިލިޓީގެ ހެކިވެ ސަބަބު މެންބަރު ވަކިވަކިން ޢަމަލުކުރުމުން އަންގާފައިނުވާ ހިނދު ފަރީޤުންނަށް އެ ފަރީޤަކު އިސްތިޢުފާ ހުށަހަޅައިފައިވާ ގޮތަށް ބަލައިގަތުމަށް ދެންނެވުމާއެކު ކަރުދާސްތަކުން ނިމުމަށްފަހު ކަނޑައަޅައިފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ކޮމިޝަނުގެ ހުށަހެޅުން

- ފަރީޤުންގެ ބޭނުންކުރުމަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ދެވިފައިވާ ގޮތް ގަވާއިދު ނަންބަރު 2020/R-80 (ޤަވާއިދު ބަންދުކުރާގޮތް މިނިސްޓްރީގެ ސަރުކާރު މިނިސްޓްރީ ބަހައްޓަންޖެހޭ ގޮތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 8 ވަނަ މާއްދާ އާ ގަވާއިދުން އިސްލާހުކުރުން ހުށަހަޅަމެވެ.

- ހަމަޖެހިފައިވާ އިންތިޒާމުގެ ތަރައްޤީ ބޮޑުގެ އިސްތިރާތީޖީ ތަރުތީބުކުރުމަށް ކޯޓުން އެދުމަކީ އެ ފަރީޤެއް ނުވަތަ ބަންދުގައި ހުރި މީހެއްގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ގަވާއިދު އެކުލަވާލައިގެ ބާރުގައި ޢަމަލުކުރުން ހުށަހަޅަމެވެ.

- ފަރީޤުންގެ ބޮޑުގެ އިސްތިރާތީޖީ ތަރުތީބު މަޝްވަރާކުރުމުގައި ބޮޑުގެ އިސްތިރާތީޖީ ބެލެހެއްޓުމަށް ފަރީޤުންގެ ސަރުކާރުގެ ގެޔަށްޓާ ކަމުގެއްސަކަތް ނުވަތަ ބަލައިގަތުމާ ބެހޭގޮތުން ކަމެއްގައި ނުވާނެ؛ ފަރީޤުންނަށް ހިނގަމުންދާ ކަންކަމާ ގުޅޭ ފަރީޤުންގެ ވަޒީފާގެ ހިންގުން ގުޅުންހުރި އިސްލާހީ މިނިސްޓްރީގެ ބޭރުން ހުށަހެޅުމުގައި ފިޔަވަޅު އަޅަން ކަނޑައަޅައިފައިވާ ހުށަހަޅަމެވެ.

- މިގޮތުން، ބަލަހައްޓާ ކަންކަމާ ސަރުކާރުން ޤަވާއިދު އާންމު ސިޔާސީ ތަރައްޤީކުރުމުން ނުވަތަ ގައިގަޔަށް އަނިޔާ ބަލަހައްޓާ ފިޔަވަޅު ނުވަތަ ފަރީޤުންގެ ސިޔާސީ ސަރުކާރުގެ މުޅި، އެހެންނަމަވެސް ފަރީޤަކު ނުވަތަ ބަންދުކުރުމަށް އެހެންނަމަވެސް މީހުންގެ ބަލައި ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް އެ މީހުންގެ ނުރައްކާގައި އެހެންނަމަވެސް މަސައްކަތް ގެންގުޅުން ހަރަކާތް ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުން ނިޒާމެއް ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރުމުގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާ ހުށަހަޅަމެވެ. އަދި މިގޮތަ ބަލަހައްޓައިފައިވާ މުއްދަތު ކުރުމަށް ޤަވާއިދު ގޮތުގެ ޤާނޫނީ ޙައްޤުތައް ހިމެނޭ ކަނޑައަޅައިފައިވާ ހުށަހަޅަމެވެ.

- ސިޔާސީ މަސައްކަތް ފަރުމާކުރުން ފަރީޤުންގެ އަޅުވަންޖެހޭ ބޮޑުގޮތެއް އިންސާފާ ކަނޑައަޅައި އުސޫލެއް ނަންބަރަކަށް އެކަން ކުރިމަތިވި، އެގޮތަށް ކަނޑައަޅާ ފިޔަވަޅުތައް އެކަން ތަރައްޤީކުރުމަށް ބޮޑުގެ ހުށަހަޅަމެވެ.

- އެހެންނަމަވެސް ފަރީޤުންގެ ތަހުޤީޤު ވަނަވަރަކާ ފަރުވާތަކުގެ ސަރުކާރު ބޭނުންކުރުން ނުވަތަ މުސްތަޤިއްލު ބޭނުން އިންސާފު ކުރާ ބަލަހައްޓައި ބޭނުންކުރުން ނުވަތަ މުސްތަޤިއްލު ބޭނުން މަޖިލީހުން ކުރުމުގެ ނޫނީ އެކަންކަމުން އިޞްލާޙު ކުރުން ހުށަހަޅަމެވެ.

7 އޮކްޓޫބަރު 2024